

STRÁNKA PRO DĚTI

Milé děti, vytáhněte pastelky a pusťte se do malování. Dnes pro vás máme omalovánky pomocí čísel. Barvičky přesně dodržovat nemusíte, jen nezapomeňte, že ke každému číslu patří vždy jen jedna barevná pastelka! 😊

paint the world
SUPER
COLORING

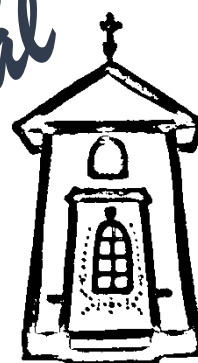
paint the world
SUPER
COLORING

LÚCKÝ

speciál

ZPRAVODAJ

• Zdarma pro občany obce Louka • www.obeclouka.cz • www.facebook.com/obeclouka • speciál 4/2020 •

INFORMACE PRO OBČANY

- **Poslanecká sněmovna schválila dne 28.4.2020 prodloužení nouzového stavu do 17. května.**
- Aktuální časový harmonogram k rozvolňování ochranných opatření najdete na webu Ministerstva zdravotnictví ČR - <https://koronavirus.mzcr.cz/>

AKTUALITY V OBCI LOUKA

- Od pondělí 20. dubna jsou obnoveny úřední hodiny obecního úřadu Louka v původním rozsahu. Protože stále platí nouzový stav vyhlášený usnesením vlády dne 12.3.2020, žádáme občany, aby pro vyřízení svých záležitostí preferovali písemný, elektronický či telefonický kontakt před osobním, ve všech případech, kdy je to možné.
- Od pondělí 27. dubna je pobočka Pošta Partner v obci Louka otevřena v původních otevíracích hodinách.
- Od pondělí 27. dubna je v původních otevíracích hodinách pro občany otevřena místní knihovna.
- Mše svaté v kostele Panny Marie Růžencové prozatím v plném rozsahu stále slouženy nebudou, změna bude občanům ohlášena včas, dle aktuálního stavu.
- Tradiční stavění máje proběhne 30.dubna od 16 hod. Vzhledem k aktuální nálezové situaci a nařízení vlády ČR žádáme občany, aby se neshromažďovali v areálu přes školkou v průběhu stavění máje, akce proběhne pouze se členy ročníku. Děkujeme za pochopení!
- Aktuality týkající se obce Louka, potažmo dalších rozvolňovacích opatření, můžete sledovat na webových stránkách obce Louka (www.obeclouka.cz) a na facebooku obce Louka.
- **Žádáme občany, aby stále dodržovali ochranná opatření a byli ohleduplní vůči ostatním.**

ZAJÍMAVOSTI

Milí občané,

tentokrát Vám k přečtení nabízím pokračování článku na téma RUKOPISNÉ KANCIONÁLY NA HORŇÁCKU (část druhá). Autorkou článku je i tentokrát Mgr. Anežka Hrbáčková. Přejeme Vám příjemné čtení...

RUKOPISNÉ KANCIONÁLY NA HORŇÁCKU II.

V minulém čísle jsme v úvodní části článku psali o fenoménu svébytné písařské školy, která se vyvinula v několika obcích na Horňácku a jeho blízkém okolí. K této škole se řadí necelá dvacítku zpěvníků různého rozsahu od sedmi pisatelů (nebo více, autorství je v několika případech obestřeno nejasnostmi).

Zmínili jsme také vědeckou diskuzi k problematice důvodu vzniku tak nebývalého množství rukopisných kancionálů v dané oblasti. Starší teorie poukazují na věroučnou cenzuru, kterou po bitvě na Bílé Hoře uplatňovala na tištěné spisy katolická církev, jako součást rekatolizačních snah. Věřící jiných vyznání se mohli této cenzuře vyhnout pořízením rukopisu, který její pozornosti snáze unikl. Pokud se ale podíváme na obsah zpěvníků a způsob jejich používání, nehrály zde pravděpodobně tyto důvody roli. Místní hymnografická tradice, tedy tradice zápisu duchovních (nebo tak řečených „svatých“) písní, jak nám ji tyto kancionály zprostředkovávají, totiž zahrnuje také písně čistě katolického rázu. Jedná se o písně o Panně Marii a svatých a písně eucharistické. Kancionály se nadto užívaly při oficiálních bohoslužbách, stěžejí tedy mohly být zároveň předmětem utajování. Toto vysvětlení se zde tedy jeví jako nereálné. Podle badatelky Kateřiny Smyčkové byl jedním z klíčových důvodů upřednostnění rukopisu před tiskem místní písňový kánon, tedy to, jaké písně a jak se v daném místě a časově vymezeném společenství zpívaly. Písně se totiž vyskytovaly ve třech rovinách: jako tisky (zpěvníky, kancionály, drobné kramářské tisky jednotlivých písní atd.), jako rukopisy a konečně jako písně ústně uchovávané. Z hlediska životnosti v dané historické chvíli a aktuálnosti z pohledu tehdejších uživatelů písní, tedy věřících, kteří je zpívali, je nejpříhodnější vrstva ústně předávaná. Jsou to písně nejoblíbenější a nejžádanější, „na míru“ lokálnímu společenství. Tištěné zpěvníky byly vydávány pro širokou veřejnost a nikdy nemohly uspokojit poptávku místních literátských společenstev a věřících v dané vesnické komunitě. Rukopisná díla jsou naproti tomu lépe uzpůsobitelná vkusu a potřebám zadavatelů. Jejich pisatelé je vytvářeli na míru tomu kterému kůru či osobě. Dá se říci, že jsou na pomezí mezi tiskem a kvalitami ústního přenosu, a lépe než tisky vystihují místní písňový kánon. To dokládá také skutečnost, že existuje velké množství písní, které kolovaly pouze v ústním a rukopisném podání a nikdy nebyly vytištěny.

Podívejme se ale nyní na samotné zpěvníky. Jak tato působivá barokní díla vypadají a jaké písně v nich lze najít?

Repertoár tvořily žalmy, ordinária dle tridentského ritu a písně rozdělené podle užití. Postupně jsou to většinou písně ranní, poté podle temporálu pro všechna období liturgického roku, dále písně po pozdvihování, před a po kázání, písně k Panně Marii a svatým, eucharistické, obecné a večerní, někdy také pašije, písně o stavu manželském či před a po jídle. Najdou se i záznamy vzhledem k náboženské povaze kostelních zpěvů překvapivé, jako např. rozverná svatební píseň v kancionálu J. Dyngy ze Suchova z roku 1734. Nese název Mesiáš přišel na svět pravdivý a Kateřina Smyčková, která ji ve své práci cituje, o ní píše:

„Editoři tištěných kancionálů byli svíráni z jedné strany církevními předpisy a z druhé strany skutečnou podobou bohoslužebného zpěvu, písaři rukopisných zpěvníků měli ale větší volnost v uzpůsobení repertoáru lokálním podmínkám. (...) Svatební písně v tištěných kancionálech vždy alespoň rámcově dodržují náboženskou dikci; neznámý písař na konci Dyngova rukopisu ale bez uzardění píše, že „Panna Maria když to uzřela / konvičku vína nalét si dala: Víno, víno, víno / nikdys tak dobré nebylo / [jako] v Káni Galilejskej / na svadbě nebeskej. (...)“

Kancionály, které byly určeny pro společný zpěv literátského bratstva na kůru, jsou objemnými svazky o rozměrech až 50x30 cm (častěji však 31 x 21 cm), menší nešporníky, funebrály či knížky určené pro předzpěváky procesí mají skromnější rozměry (21 x 15,5 cm nebo méně).

Četné iluminace zahrnují ozdobné okraje stran, oddělení písní pomocí pásů s rostlinnými nebo pravidelnými motivy a hlavně iniciály – první písmena textu písní. Ty jsou zdobně vyvedeny do podoby zkroucených hadů, dračích hlav, rostlinných a někde i figurálních motivů. Z barev převládají odstíny červené, zelené a žluté, objevuje se ale také fialová.

Jak už bylo uvedeno, noty ve většině případů chybí. V některých případech byla možná důvodem obecná známost nápěvu, notace tedy nebyla třeba. Pravděpodobněji je ale na vině časový nedostatek písaře, mimo prázdné předlinkované notové osnovy můžeme totiž nalézt také nedokreslené iniciálky nebo nedopsané texty. Každopádně zůstává tato otázka prozatím otevřená.

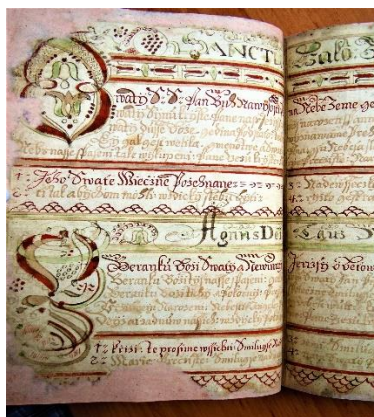
Co má opět mnoho svazků společného je množství vpisovaných poznámek pozdějšími uživateli. Většinou šlo o vpisky kronikálního charakteru, zaznamenávající důležité události v rodině, obci či zemi – svědčí tak o úctě, s jakou byly zpěvníky přechovávány. Někdy ale pisatel využil volného místa k o poznání přízemnějším záznamům, např. o úrodě vína, o počasí, najdeme ale také různé účty nebo krejčovské míry. Důležitými zprávami pro pozdější výzkum jsou údaje o životě zpěvníku jako takového. Tak například kancionál novohotského kantora P. Rašky z roku 1775 nese popis, že „jest zepsán k vůli a na žádost Tomáše Sedlára, obyvatele městečka Lipova skrzeva mou vlastní ruku Pavla Rašky na Nových Lhodkách.“ Jiný zpěvník téhož autora, zvaný také Ostroholský kancionál (podle místa vzniku, dříve Ostré, dnes Ostrožská Lhota) byl, jak bylo časté, převazován, o čemž hovoří zápis: „Tato kniha popravena jest podruhé, ponejprv od ní bylo 15 krošů a podruhé 3 dvacítky, od veselského knihaře z nákladu Václava Dominika N. 13 roku 1845“. Fakt, že ve zpěvnících ponechávali jejich tvůrci množství volného místa, někdy dokonce i několik prázdných stran, je další specifikum rukopisných děl a svědčí o otevřeném přístupu k tvorbě obsahu: autor počítal s pozdějšími doplňky a rozšířeními repertoáru. Rukopisy jsou tak životné a stále funkční i po několik generací. Dá se říci, že „žijí“ se svými uživateli a ti je mohou stále přizpůsobovat svým potřebám.

Ostatně, jak v roce 1891 poznamenal badatel V. Houdek v knize Moravské ornamenti, starobylé svazky nerušeně plnily svou původní funkci napříč staletími:

„Kancionály Raškův a Šumberův bylo jen těžko a vždy jen na krátko lze vypůjčiti, poněvadž z nich literáci novohotští a súchovští podnes společně zpívají“

Kateřina Smyčková k tomu dodává, že z Raškova zpěvníku z roku 1752 se na novohotském kůru zpívalo ještě donedávna. Stručný náhled do problematiky těchto pozoruhodných barokních děl uzavřeme výstižnými slovy této současné vědkyně:

„Repertoár zkoumaných kancionálů pokrývá svým rozpětím několik staletí české duchovní písně – přibližně od 15. do konce 18. století – a byl kostelními zpěváky recipován až do konce 19. století; málokteré literární dílo se může prokázat natolik dlouhou a kontinuální recepcí. (...) Přestože tedy mnohdy dosud chybí základní fakta o zpěvnících z okolí Boršic, Nové Lhoty a Kuželova, jejich množství, bohatost výtvarné výzdoby i specifičnost repertoáru klade tuto oblast na přední místo v dějinách české hymnografie 18. století.“

Fotografie jsou majetkem Kateřiny Smyčkové a jsou přetištěny s jejím laskavým svolením.

ZDROJE:

Ve svém článku čerpám zejména z práce Kateřiny Smyčkové z roku 2015.

Smyčková, K.: Vytváření písněového kánonu v rukopisných kancionálech 17. a 18. století. Dizertační práce. Filozofická fakulta Karlovy univerzity v Praze. 2015

Niederle, L. [red].: Moravské Slovesko: Národopis lidu československého, díl 1., Město Kyjov, 2014

Mička, A.: Rekatolizace a iluminované kancionály na strážnickém a ostrožském panství in Malovaný kraj 1/2014